

PŘIPOJOVÁNÍ K PROPOJENÉMU DATOVÉMU FONDU A PUBLIKACE KONTEXTŮ_

Výměna dat mezi úřady je klíčovou funkcí eGovernmentu

- Jak se vyměňují data
- Situace při vzniku DIA v roce 2023
- Analýza příčin tohoto stavu
- Co udělala DIA pro zlepšení tohoto stavu
- Dosažené zlepšení za 24 měsíců

17.3. 2025

Jak se vyměňují data

Prostřednictvím Informačního systému sdílených služeb (dále jen ISSS, dříve eGSB) jsou předávány údaje o subjektech a objektech vedených v informačních systémech veřejné správy. Subjekty a objekty jsou v rámci výkonu této agentury chápány v určitém „kontextu“ (řidič, plátce daně, příjemce podpory apod.). Tyto kontexty se při výkonu různých agend liší, proto se v rámci různých agend o subjektech a objektech evidují a případně vyměňují různé údaje. Kontext určuje právní postavení entity (subjektu nebo objektu) v rámci agend a jsou s ním spojené specifické údaje (atributy) entity definované v dané agendě.

Proto i pro výměnu dat jsou klíčové takzvané “kontexty” a na ně navázané datové obsahy. Úřad, který vystavuje/poskytuje svá data se nazývá publikátor a musí vytvořit a na ISSS publikovat kontext s datovými obsahy.

Vytváření a realizace nového kontextu prochází několika etapami

- věcný záměr nového kontextu popisující účel a předpokládané využití kontextu v rámci veřejné správy a návrh kontextu z hlediska předávání údajů
- zavedení odpovídajícího popisu do ohlášení publikující agentury v rámci Registru práv a povinností (RPP)
- technické napojení zdrojového Agendového informačního systému (AIS) k testovacímu a provoznímu prostředí ISSS
- technický návrh realizace kontextu v souladu s ohlášením publikující agentury v RPP
- otestování implementace kontextu v testovacím prostředí ISSS
- doplnění a finalizace dokumentace
- publikace kontextu do provozního prostředí ISSS

Situace při vzniku DIA v roce 2023

DIA již od momentu svého vzniku vnímá výměnu dat jako základní podmínku pro naplňování zákona o právu na digitální služby (dále jen ZoPDS) a současně i jako základní podmínku pro zefektivnění státní správy a naplnění principu “obíhají data, nikoli lidé”. Již na začátku roku 2023 však bylo evidentní, že vystavování dat na ISSS a jejich výměna mezi úřady je dlouhodobě problematické. Za 10 let bylo vystaveno k výměně jen malé množství kontextů a datových obsahů. DIA proto ihned začala pracovat na zrychlení budování PPDF a v této aktivitě pokračuje nepřetržitě v intenzitě, která je významně vyšší než dříve a akceleruje budování PPDF.

Analýza příčin tohoto stavu

Byl určen koordinátor pro PPDF, který dostal za úkol vyhodnotit situaci a navrhnout možná zlepšení. Důsledným vyhodnocováním spolupráce se všemi publikujícími OVM a sběrem znalostí a zpětné vazby od nich v průběhu roku 2023 a 2024 bylo zjištěno, že výše uvedený postup publikace historicky narážel na četné problémy. V první řadě v momentu potřeby výměny dat úřady narážely (a stále ještě naráží na to) že nemají splněny v dostatečné kvalitě základní předpoklady pro publikování dat – jako je například zavedení popisu dat do ohlášení agendy na RPP. Obdobně ta OVM, která nemají své systémy připojeny do CMS, musejí nejdříve projít náročným procesem připojování. Dále samotná problematika konceptuálního modelování kontextů je pro mnohá OVM i jejich dodavatele překážkou, protože často výměnu dat vnímají jen v úzkém kontextu aktuální potřeby výměny s konkrétním jiným OVM pro konkrétní 1 use case, ale nerozumí potřebě vystavit data i pro obecné budoucí použití ostatních OVM. V neposlední řadě byly zjištěny procesní problémy v samotné DIA – kdy odpovědnost za celý proces byla roztržena mezi několika různými odděleními a odbory, z nichž některé byly původně v různých organizacích (MV – OHA, MV – OEG, SZR) a komunikace a předávání práce mezi nimi proto nebylo optimální a publikátor tak byl v rámci procesu “přehazován” mezi odděleními.

Co udělala DIA pro zlepšení tohoto stavu

Pro usnadnění publikace dat na ISSS DIA zavedla řadu organizačních opatření, plně digitalizovala proces zpracování žádosti o připojení, vytvořila řadu informačních zdrojů, průvodců a nástrojů pro publikátory a zvýšila přímou technickou podporu.

Interní procesy DIA:

08/2023

Zavedení interního koordinátora

Vzhledem k dlouhé době pro odbavení požadavku a procesnímu roztržštění mezi 3 různými odbory dříve na SZR a na MV, byla po vzniku DIA v roce 2023 vytvořena pozice koordinátora a styčného důstojníka pro publikátory do ISSS. Koordinátor přebírá požadavek na vystavení dat od OVM a zajišťuje, aby v DIA všechny procesy proběhly včas a v dostatečné kvalitě, následně kontroluje se zákazníkem výsledek a získává zpětnou vazbu.

11/2023

Digitalizace a automatizace procesu žádosti o vystavení kontextu

V systému RAZR byla vytvořena automatizace procesu připojování se a publikace kontextů na ISSS. Proces začíná vyplněním formuláře žádosti o vystavení kontextu a dále probíhá plně digitálně v rámci tohoto systému. Průběžně probíhají vylepšení a automatizace činností, které byly/jsou dělány ručně, byla přidána automatická validace kontextu apod.

Vystavení dat na ISSS

11/2024

Nástroj na tvorbu kontextů

Nástroj, ve kterém je možné si automaticky vytvořit jednoduchý kontext bez nutnosti psaní kódu a to na základě údajů ohlášených v RPP. Kontext vyexportovaný z tohoto nástroje už lze přímo nahrát do ISSS.

02/2025

Simulátor ISSS

Kontejnerizovaný simulátor ISSS, který si bude moci vývojář na straně publikujícího OVM či jejich dodavatele zprovoznit na svém počítači. Do tohoto simulátoru si poté může načíst svůj kontext za účelem ověření, zda vyhovuje všem pravidlům a kontrolám prostředí ISSS, zda volání probíhají úspěšně a kontext díky tomu bude možné bez problémů nasadit do reálného ISSS. Tento nástroj tedy pomůže včas odstranit problémy, ke kterým dochází při nasazování a testování kontextů. Aktuálně dokončujeme proces přidělování přístupů k tomuto nástroji.

Testování vystavení dat na ISSS

06/2023

Podpora a správa testovacích dat pro ISSS

Pro následné testování propojení dat na produkčním prostředí jsou nezbytná testovací data. Testovací data existují v informačních systémech publikátorů, DIA koordinuje jejich vytváření a používání a současně spravuje a poskytuje podporu k testovacím datům systémů ve správě DIA.

06/2024

Ověřovací publikační AIS

Tento publikační AIS je připojen jako publikátor a správce údajů k testovacímu prostředí ISSS. Publikuje fiktivní kontext, na který je možné poslat dotaz a získat zpět odpověď. Umožňuje tak vyzkoušet si čtení dat kontextu a ověřit, jak nastavení jednotlivých parametrů ovlivňuje komunikaci. Můžete si na něm také vyzkoušet funkce ostatních služeb ISSS, nejen čtení dat, ale i dostupnost PAISu, zápis dat a další. Slouží tedy zejména k ověření toho, jak fungují jednotlivé služby, které ISSS vystavuje.

07/2024

Nástroj na testování kontextů

Publikátor si s jeho pomocí může otestovat svůj kontext nasazený v testovacím prostředí ISSS z pozice čtenáře, tzn. vidí, jak jsou data vydávána.

Informační zdroje a technická podpora

03/2024, aktualizace 1/2025

Průvodce připojením k PPDF

Informační zdroj (<https://pruvodcepripojenim.gov.cz/>), který shromažďuje veškeré potřebné informace k připojení k propojenému datovému fondu a publikaci kontextů. Informace jsou sestaveny do *průvodců* s jednotlivými kroky, které je třeba provést. Součástí webu jsou také FAQs a odkazy na užitečné nástroje a testovací data.

03/2024

Technická podpora na tvorbu kontextů

Dedikovaná kapacita odborníků s velmi krátkou reakční dobou, kteří dokáží operativně pomoci s technickou částí tvorby kontextu.

07/2024

Podpora pro evidenci údajů v RPP

Dedikovaná kapacita odborníků s velmi krátkou reakční dobou, kteří dokáží pomoci s vytvořením konceptuálního modelu a dalšími úkony potřebnými pro evidenci dat v RPP, což je prvním krokem (nutným a ze zákona povinným předpokladem) pro vystavení kontextů a současně také bohužel krokem, který mnoha úřadům činí značné problémy, přestože se jedná o základní zákonnou povinnost. Edukace a podpora v této oblasti je prioritou DIA.

12/2024

Zpřehlednění a aktualizace katalogu ISSS

Katalog je online zdroj, který umožňuje zobrazit kontexty publikované na ISSS. Uživatelé mohou snadno filtrovat mezi jednotlivými verzemi kontextů a jejich datovými obsahy. Pokud tedy OVM potřebuje číst data od jiného OVM z již publikovaného kontextu na ISSS, může zde získat konkrétní verzi tohoto kontextu.

08/2024

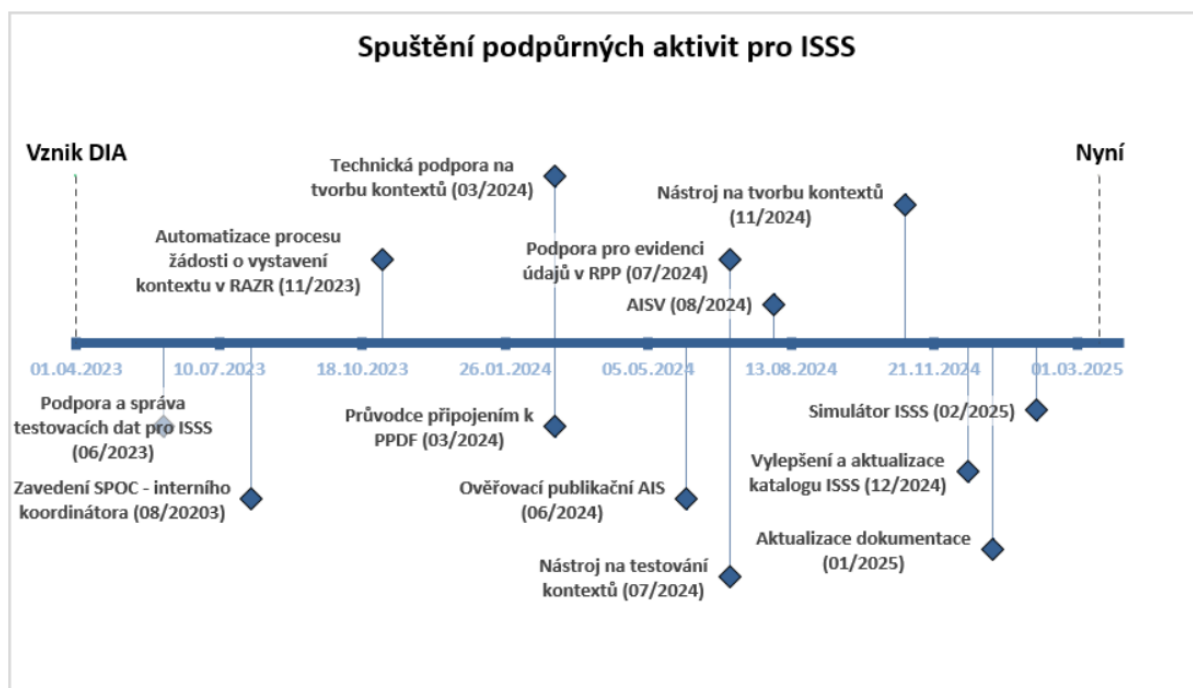
Agendový informační systém vyrozumívací (AISV)

Tento systém slouží k publikování informace o změně údaje v prostředí propojeného datového fondu, a umožňuje průběžnou aktualizaci datového fondu AIS nahrazením cyklického načítání dat z publikačních AIS adresným načítáním pouze změněných údajů. Díky tomu tento AIS pomůže úspoře kapacity nejen na straně ISSS ale také na straně čtenářů a publikátorů.

Další kroky

ZRNG (analytický projekt odstartován a poběží 2025) - splynutí rozhraní ISSS a ISZR, sjednocování registrů, snižování rozdílu mezi registry a jinými datovými zdroji. Nejen stejné rozhraní, ale i sblížování technologií s důrazem na využití cloudu.

Časová osa

Dosažené zlepšení za 24 měsíců

V grafech níže jsou zobrazeny počty nových kontextů a datových obsahů, stejně jako jejich kumulativní počty v testovacím a produkčním prostředí ISSS v čase. Z hlediska množství předávaných dat je vhodnější zaměřit se na počty datových obsahů, protože jeden kontext může obsahovat více datových obsahů. Je tedy možné vidět, že množství nových datových obsahů se za poslední dva roky zdvojnásobilo.

